

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحریر سیاسات فقہ

کتاب حدود (۱)

مجازات جرائم منافی عفت

(زنا، لواط، محبت، قادت، قذف)

www.ketab.ir

دروس:

هادی نجفی

تألیف:

مصطفی الہدادی دستجردی

انتشارات چتر دانش

سرشناسه : نجفی، هادی، ۱۳۴۲ -
 عنوان و نام پدیدآور : مجازات جرایم منافی عفت (زنا، لواط، مساحقه، قیادت، قذف) /
 دروس هادی نجفی؛ تألیف مصطفی اله دادی دستجردی.
 مشخصات نشر : تهران: چتر دانش، ۱۴۰۳.
 مشخصات ظاهری : ۶۶۳ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۶۷۹-۵
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۶۵۳ - ۶۶۳
 موضوع : جرایم جنسی (فقهه) Sex crimes (Islamic law)
 حدود (فقهه) -- ایران Hadd punishment (Islamic law) -- Iran
 حقوق جزا (فقهه) -- ایران Crime law (Islamic law) -- Iran
 شناسه افزوده : اله دادی دستجردی، مصطفی، ۱۳۶۰-، گردآورنده
 رده بندی کنگره : ۳۲۱/۹۸۵۵
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۹۷۷۹۰۵۷
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب : مجازات جرائم منافی عفت (زنا، لواط، مساحقه، قیادت، قذف)
 ناشر : چتر دانش
 دروس : هادی نجفی
 تألیف : مصطفی اله دادی دستجردی
 نوبت و سال چاپ : اول - ۱۴۰۳
 شمارگان : ۱۰۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۶۷۹-۵
 قیمت : ۵۷۰۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خ منبری جاوید (اردبیهشت شمالی)، پلاک ۸۸
 تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳
 پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com
 کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

فهرست

پیشگفتار ۱۳

مقدمات / ۱۷

- ۱- اهمیت دستگاه قضاء و اقامه حدود ۱۷
۲- قانون حدود و حمایت از حقوق بشر ۱۸
۳- وظیفه حکومت در احقاق حقوق مردم ۲۲
۴- فضیلت و برکات اجرای حدود ۲۳
۵- یکسانی قانون برای همه ۲۶
۶- تعریف حدّ و تعزیر ۲۹
۷- بعضی قوانین جاری در حدود ۳۸

فصل نخست: مجازات و حدّ زنا / ۳۹

- بخش نخست: سنت ازدواج در تاریخ بشر ۴۱
بخش دوم: زنا، گناهی کبیره ۴۳
آیات الهی پیرامون قبح زنا و نهی از آن ۴۳
روایات اهل بیت علیهم السلام در مذمت و نهی از زنا ۴۵
بخش سوم: موجب حدّ زنا ۵۵
تأیید دیدگاه محقق قدس سره ۵۸
بخش چهارم: شرایط تعلق حدّ ۶۱
شرط نخست: علم به حرمت ۶۱
معنای علم به تحریم زنا ۶۱
ادله و روایات شمول جهل، بر نوع قصوری و تقصیری آن ۶۲

- شرط دوم: اختیار ۶۹
- معنا و ادله اختیار ۶۹
- شرط سوم: بلوغ ۷۳
- ادله اثبات شرط بلوغ ۷۳
- شرط چهارم: احسان ۷۷
- شرایط تحقق احسان ۷۷
- فرع نخست: تحقق احسان با دخول در دبر ۸۶
- فرع دوم: عدم تحقق احسان با وجود کنیز یا همسر کتابی ۸۶
- شرط پنجم: عدم جنون ۱۱۴
- ادله عدم ثبوت حدّ بر دیوانه ۱۱۵
- ادله اقامه حدّ جلد بر دیوانه ۱۲۱
- شرایط احسان زن ۱۲۸
- شرط نخست: آزادبودن ۱۲۸
- شرط دوم: داشتن همسر دائم ۱۲۹
- شرط سوم: هم‌بستری (دخول) ۱۳۰
- شرط چهارم: تمکین و عدم نشوز ۱۳۱
- بخش پنجم: طرق اثبات زنا ۱۴۱
- ۱- اقرار ۱۴۱
- شرایط نفوذ اقرار ۱۴۱
- دلیل بر اقرارهای چهارگانه ۱۴۹
- فروع ۱۶۰
- فرع نخست: اقرار به کمتر از چهار مرتبه ۱۶۰
- فرع دوم: عدم لزوم اقرار در جلسات چهارگانه ۱۶۰
- فرع سوم: کیفیت اقرار شخص لال ۱۶۵
- فرع چهارم: اقرار به حدّ غیرمبتین ۱۶۶
- فرع پنجم: پیامد اقرار یکی از طرفین زنا ۱۶۷
- فرع ششم: عدم قذف زن با اقرار مرد به زنا ۱۶۹
- فرع هفتم: عدم اجبار بر تصریح اقرارکننده ۱۷۰

- ۱۷۶ _____ فرع هشتم: حدّ تقبیل و مضاجعه
 ۱۸۶ _____ فرع نهم: سقوط رجم با انکار پس از اقرار
 ۱۸۹ _____ فرع دهم: عدم سقوط مطلق حدود با انکار پس از اقرار
 ۱۹۲ _____ فرع یازدهم: موارد اختیار حاکم در اجراء یا بخشش حدّ
 ۱۹۷ _____ فرع دوازدهم: بارداری بدون وجود شوهر
 ۲۰۱ _____ مسائل
 ۲۰۱ _____ مسأله نخست
 ۲۰۲ _____ مسأله دوم
 ۲۰۲ _____ مسأله سوم
 ۲۰۳ _____ ۲- بینه
 ۲۰۳ _____ الف) گواهی چهار مرد بر زنا
 ۲۰۴ _____ ب) گواهی سه مرد و دو زن بر زنا
 ۲۰۶ _____ ج) گواهی زن بر زنا
 ۲۰۹ _____ د) گواهی دو مرد و چهار زن بر زنا
 ۲۱۳ _____ فروع
 ۲۱۳ _____ فرع نخست: گواهی شوهر بر زنا
 ۲۱۶ _____ فرع دوم: نقص در تعداد شهود
 ۲۱۸ _____ فرع سوم: شرایط پذیرش شهادت بر زنا
 ۲۲۰ _____ مسائل
 ۲۲۲ _____ فرع چهارم: اختلاف گواهان در برخی خصوصیات زنا
 ۲۲۵ _____ فرع پنجم: اختلاف گواهان زنا در اجبار یا مطاوعه زناکار
 ۲۲۹ _____ فرع ششم: عدم جواز تأخیر در اجرای حدود
 ۲۳۱ _____ فرع هفتم: جواز شهادت به زناى گذشته
 ۲۳۳ _____ فرع هشتم: گواهی شهود بر چند زنا
 ۲۳۴ _____ فرع نهم: تفریق شهود
 ۲۳۵ _____ فرع دهم: عدم سقوط گواهی به وسیله تصدیق مشهودّ علیه
 ۲۳۶ _____ بخش ششم: توبه زناکار
 ۲۳۶ _____ الف) توبه زانی قبل از قیام بینه

- ۲۳۷ _____ (ب) توبه زانی پس از قیام بینه
- ۲۳۸ _____ (۱) اطلاق روایات
- ۲۳۹ _____ (۲) اصل عملی
- ۲۴۲ _____ بخش هفتم: انواع مجازات و حدّ زناکار
- ۲۴۲ _____ مجازات نخست زنا: قتل
- ۲۴۲ _____ (۱) زنا با محارم نسبی
- ۲۴۷ _____ (۲) زنا با محارم سببی
- ۲۴۷ _____ (۳) زنا با محارم رضاعی
- ۲۴۸ _____ (۴) زنا با کافر ذمی یا غیر ذمی با مسلمان
- ۲۵۳ _____ (۵) تجاوز و زنا با عفت
- ۲۵۶ _____ فروع
- ۲۵۶ _____ فرع نخست: اطلاق در حکم کافر زناکار
- ۲۵۶ _____ فرع دوم: مجازات و حدّ زنا با همسر پدر (نامادری)
- ۲۵۹ _____ فرع سوم: مجازات و حدّ زنا با همسر همسر پدر
- ۲۶۲ _____ مجازات دوم زنا: رجم
- ۲۶۲ _____ زناکار محصن
- ۲۷۴ _____ دو فرع
- ۲۸۲ _____ مجازات سوم زنا: یکصد تازیانه و تبعید
- ۲۸۲ _____ (۱) مرد زناکار آزاد غیر محصن
- ۲۸۸ _____ (۲) مجازات زنی زناکار آزاد غیر محصن
- ۲۹۵ _____ بخش هشتم: تکرار زنا
- ۲۹۵ _____ دیدگاه غیر مشهور و ادله آن
- ۲۹۶ _____ دیدگاه مشهور و ادله آن
- ۳۰۱ _____ دو فرع
- ۳۰۱ _____ فرع نخست: مجازات عبد یا کنیز در تکرار زنا
- ۳۰۴ _____ فرع دوم: عدم ثبوت بیش از یک حدّ در تکرار زنا
- ۳۱۳ _____ بخش نهم: زنا با اهل کتاب
- ۳۱۳ _____ زنا با ذمی یا غیر او

- ۳۱۳ _____ مراد از اهل ذمه
- ۳۱۴ _____ نکته
- ۳۱۹ _____ دو مسأله
- ۳۲۰ _____ بخش دهم: حدّ حامل و بیمار و حائض
- ۳۲۰ _____ ۱- عدم اجرای حدّ بر باردار تا زمان وضع حمل و پایان شیردهی
- ۳۲۴ _____ ۲- لزوم تأخیر اجرای حدّ بر بیمار
- ۳۲۶ _____ فرع: کیفیت اجرای حدّ بر بیمار در موارد لزوم تعجیل
- ۳۲۹ _____ ۳- حدّ و مجازات حائض
- ۳۲۹ _____ فرع: عدم سقوط حدّ با ایجاد دیوانگی یا ارتداد
- ۳۳۲ _____ بخش یازدهم: اجرای حدّ در زمان یا مکان خاص
- ۳۳۲ _____ ۱- کیفیت اجرای حدود در زمستان و تابستان
- ۳۳۵ _____ ۲- عدم اجرای حدّ در سرزمین دشمن
- ۳۳۷ _____ ۳- عدم اجرای حدّ بر پناهنده به حرم
- ۳۴۱ _____ مراد از حرم
- ۳۴۲ _____ فرع
- ۳۴۴ _____ بخش دوازدهم: کیفیت ایقاع و اجرای حدّ
- ۳۴۴ _____ ۱- حکم در اجتماع دو حدّ
- ۳۴۶ _____ ۲- اجرای حدّ بر کسی که چند مجازات بر او ثابت شده
- ۳۵۳ _____ دو فرع
- ۳۵۸ _____ ۳- گواهان، آغازگران مجازات
- ۳۶۰ _____ فرع: استحباب اعلان عمومی برای اجرای حدّ
- ۳۶۶ _____ ۴- حاکم، آغازگر مجازات در اقرار مجرم
- ۳۶۷ _____ فرع: استحباب حضور طائفه‌ای از مردم هنگام اجرای حدّ
- ۳۷۰ _____ ۵- مستحبات در اجرای حدّ رجم
- ۳۷۴ _____ چند نکته
- ۳۸۲ _____ فرع: دفن محدود پس از مرگ
- ۳۸۶ _____ نکته
- ۳۸۶ _____ ۶- حالت مجرم هنگام اجرای مجازات و حدّ

- بخش سیزدهم: مسائل _____ ۳۹۴
- ۱- سقوط حدّ از باکره با گواهی چهار زن به وجود بکارت و عدم زناى او _____ ۳۹۴
- حکم شهود در مسأله _____ ۳۹۷
- ۲- عدم اشتراط حضور گواهان هنگام اجرای حدّ _____ ۳۹۹
- ۳- عدم لزوم حضور شهود _____ ۴۰۲
- ۴- گواهی شوهر بر زناى همسر _____ ۴۰۲
- ۵- عدم اجرای حدود در جرائم جنسی با اعتماد به علم حاکم _____ ۴۰۵
- ۶- عدم پذیرش گواهی بعضی از شهود _____ ۴۱۱
- الف) عدم پذیرش شهادت بواسطه امر آشکار _____ ۴۱۱
- ب) عدم پذیرش شهادت به واسطه امر پنهان _____ ۴۱۱
- ۷- رجوع از شهادت و گواهی _____ ۴۱۴
- ۸- عدم جواز قتل زانیار و همسر توسط شوهر و ادله آن _____ ۴۱۶
- ۹- حکم اِفضاء به وسیله انگلیس _____ ۴۲۱
- دو فرع _____ ۴۲۶
- ۱۰- حدّ ازدواج با کنیز بدون اذن همسر از _____ ۴۲۶
- ۱۱- حدّ زنا در مکان یا زمان شریف _____ ۴۳۱
- ۱۲- حدّ زنا با مردگان _____ ۴۳۶
- ۱۳- حدّ زناى مولی با کنیز _____ ۴۳۹

فصل دوم: مجازات و حدّ لواط (همجنس گرایی مردان) / ۴۴۱

- بخش نخست: شناعة و بزرگی گناه لواط _____ ۴۴۳
- پیامدهای لواط _____ ۴۴۳
- (۱) ضرر به سنت ازدواج و خانواده _____ ۴۴۴
- (۲) ایجاد امراض جسمی و روحی _____ ۴۴۴
- ادله حرمت لواط _____ ۴۴۵
- (۱) قرآن _____ ۴۴۶
- (۲) روایات فریقین _____ ۴۴۷
- (۳) ضروری دین و اجماع _____ ۴۵۱

- ۴۵۲ _____ عقل (۴)
- ۴۵۳ _____ بخش دوم: تعریف لواط
- ۴۵۶ _____ دو فرع
- ۴۵۶ _____ فرع نخست: عدم ثبوت حدّ به ادخال کمتر از حشفه
- ۴۵۹ _____ فرع دوم: عدم حرمت به واسطه دخول کمتر از حشفه
- ۴۶۰ _____ بخش سوم: طرق اثبات لواط
- ۴۶۰ _____ الف) اقرار
- ۴۶۳ _____ ب) گواهی چهار مرد
- ۴۶۸ _____ فرع: عدم پذیرش گواهی زنان در حدّ لواط
- ۴۷۱ _____ طرق اثبات تفخید
- ۴۷۲ _____ شرایط اقرارکننده
- ۴۷۲ _____ فروع
- ۴۷۸ _____ بخش چهارم: مجازات و حدّ لواط
- ۴۷۹ _____ فروع
- ۴۷۹ _____ فرع نخست: حکم لواط با عیب و دیوانه
- ۴۸۰ _____ فرع دوم: حکم لواط مولی با عیب و دیوانه
- ۴۸۱ _____ فرع سوم: حکم لواط دیوانه با عاقل
- ۴۸۱ _____ فرع چهارم: حکم لواط ذمی
- ۴۸۴ _____ بخش پنجم: کیفیت اقامه حدّ لواط
- ۴۸۵ _____ الف) حکم ملوط (مفعول)
- ۴۸۸ _____ ب) حکم فاعل لواط
- ۴۹۴ _____ دو فرع
- ۴۹۷ _____ مستند حدّ لواط
- ۴۹۸ _____ (۱) مجازات مرگب
- ۵۰۰ _____ (۲) حدّ رجم
- ۵۰۰ _____ (۳) خراب کردن دیوار بر لواط کار
- ۵۰۱ _____ مستند جمع بین دو حدّ
- ۵۰۱ _____ الف) تصریح اصحاب و عدم خلاف

ب) صحیحہ عبدالرحمن عزمی _____ ۵۰۱

فصل سوم: مجازات و حدّ مساحقہ (همجنس گرایبی زنان) / ۵۰۵

بخش نخست: تعریف و پیامد و ادلّۀ حرمت سحق _____ ۵۰۷

تعریف سحق _____ ۵۰۷

پیامد و حرمت مساحقہ _____ ۵۰۸

ادلّۀ حرمت مساحقہ _____ ۵۱۱

(۱) عقل و اجماع _____ ۵۱۲

(۲) آیات قرآن _____ ۵۱۲

(۳) روایات _____ ۵۱۴

بخش دوم: مجازات و حدّ سحق _____ ۵۱۷

مستند حکم _____ ۵۱۹

طائفہ نخست روایات _____ ۵۱۹

طائفہ دوم روایات _____ ۵۲۰

طائفہ سوم روایات _____ ۵۲۷

مجازات آزاد و کنیز _____ ۵۲۹

مجازات مسلمان و کافر _____ ۵۳۶

مجازات محصن و غیر محصن، فاعل و مفعول _____ ۵۳۶

بخش سوم: حکم تکرار مساحقہ _____ ۵۳۷

اقوال در مسألہ _____ ۵۳۷

ادلّۀ حکم _____ ۵۳۸

دو فرع _____ ۵۴۰

فرع نخست: حکم توبہ قبل از بیّنه _____ ۵۴۰

فرع دوم: حکم اقرار و توبہ _____ ۵۴۱

بخش چهارم: طرق اثبات مساحقہ _____ ۵۴۲

ادلّۀ حکم _____ ۵۴۳

(۱) قرآن _____ ۵۴۳

(۲) روایات _____ ۵۴۴

- بخش پنجم: هم‌بستری دو زن بیگانه _____ ۵۴۷
- دلیل حکم _____ ۵۴۸
- (۱) روایات دالّ بر حرمت؛ بدون تعیین حدّ _____ ۵۴۹
- (۲) روایت دالّ بر تعزیر؛ بدون تعیین مقدار _____ ۵۵۰
- (۳) روایت دالّ بر سی تازیانه تعزیر _____ ۵۵۱
- (۴) روایات دالّ بر حدّ (یکصد تازیانه) _____ ۵۵۲
- حکم تکرار مساحقه _____ ۵۵۶
- دو فرع _____ ۵۶۰
- فرع نخست: عدم پذیرش کفالت و تأخیر و شفاعت در اجرای حدّ _____ ۵۶۰
- فرع دوم: ایجاد حمل در مساحقه _____ ۵۷۲

فصل چهارم: قیادت / ۵۸۳

- بخش نخست: تعزیر و ماهیت قیادت _____ ۵۸۵
- بخش دوم: طرق اثبات قیادت _____ ۵۹۴
- الف) اقرار _____ ۵۹۴
- ب) گواهی دو شاهد _____ ۶۰۶
- بخش سوم: مجازات و حدّ قیادت _____ ۶۰۷
- مستند حکم و اقوال _____ ۶۰۹
- بخش چهارم: تکرار قیادت _____ ۶۱۱

فصل پنجم: جمع شدن با حیوانات / ۶۱۳

- مقدمه _____ ۶۱۵
- حرمت گوشت و شیر حیوان موطوئه _____ ۶۱۵
- بخش نخست: عقوبت واطی و ادله آن _____ ۶۱۶
- روایات طائفه نخست: تعزیر و ضرب شدید _____ ۶۱۶
- روایات طائفه دوم: یکصد ضربه تازیانه _____ ۶۱۸
- روایات طائفه سوم: بیست و پنج ضربه تازیانه _____ ۶۱۸
- روایات طائفه چهارم: عدم مجازات معین _____ ۶۱۹

- دیدگاه مختار _____ ۶۲۰
- بخش دوم: وطی بهائم و حیوانات توسط انسان بالغ عاقل _____ ۶۲۱
- (۱) اگر موطوئه حیوانی حلال گوشت باشد _____ ۶۲۱
- حکم واطی _____ ۶۲۱
- حکم موطوئه _____ ۶۲۲
- (۲) اگر حیوان موطوئه مرکب باشد _____ ۶۲۴
- طرق اثبات جمع شدن با حیوانات _____ ۶۲۵
- حکم تکرار جمع شدن با حیوان _____ ۶۲۶
- (۳) جمع شدن با دیگر حیوانات (مثل سگ و گربه) _____ ۶۲۶

فصل ششم: وطی مردگان / ۶۲۹

- بخش نخست: وطی مرده ن _____ ۶۳۱
- فرع: زناى مرد با همسر مردگان _____ ۶۳۳
- بخش دوم: طرق اثبات زنا با زنان مرده _____ ۶۳۵
- فرع: لواط با مردگان _____ ۶۳۸

فصل هفتم: خودارضایی / ۶۳۹

- بخش نخست: تعریف و ادله و حرمت خودارضایی _____ ۶۴۱
- تعریف خودارضایی _____ ۶۴۱
- حرمت خودارضایی _____ ۶۴۲
- الف) آیات _____ ۶۴۲
- ب) روایات _____ ۶۴۲
- خودارضایی گناه کبیره _____ ۶۴۵
- بخش دوم: مجازات خودارضایی _____ ۶۴۸
- بخش سوم: طرق اثبات خودارضایی _____ ۶۵۰

آنچه گذشت / ۶۵۱

برخی از مصادر کتاب / ۶۵۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ
مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَاللَّعْنُ الدَّائِمُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ.

از ویژگی‌های بسیار مهم دین اسلام که از مؤلفه‌های مؤثر در جامعیت این دین محسوب می‌شود، تبیین حرم‌ها و گناهان، و بیان ناهنجاری‌های شخصی و اجتماعی، و به دنبال آن، ذکر بر دنیوی و اخروی آنهاست. هر کاری که در اسلام قبیح شمرده شده و از مصادیق گناهان محسوب می‌شود، دارای آثار مهم دنیوی و عقوبت‌های اخروی است. برخی از آثار دنیوی، جنبه وضعی، و به تعبیر دیگر، جنبه قهری و تکوینی دارد؛ و برخی دیگر، جنبه عقوبتی دارد.

در اسلام، همان‌طور که نسبت به اجتناب و ترک گناه سفارش شده، و در همه اجتماعات نسبت به تقوا، دین‌داری و ترس از خدا تأکید می‌شود، برای برخی گناهان نیز عقوبت‌هایی در نظر گرفته شده است که در فقه از آن به «حدود و تعزیرات» یاد می‌شود. در این مجازات‌ها چهار نکته وجود دارد که از آن به مؤلفه تعبیر می‌کنیم.

مؤلفه نخست: با اندک تأملی معلوم می‌شود تمامی حدود در مواردی اجرا می‌گردد که شخص انسان به‌تنهایی مطرح نیست؛ بلکه جرم در ارتباط

با فعل یک انسان با مال دیگر، یا شخص دیگری و یا جمعی دیگر است. گناهان شخصی از قبیل دروغ و یا غیبت که فعل یک نفر است و فعل یا مال و یا غرض دیگری در آن مطرح نیست، موضوع برای حدود نمی‌باشند؛ اما در مواردی مانند زنا، لواط، سرقت و کذب، حدود الهی مطرح است. این معنا کاشف از آن است که اراده اولیه شارع مقدس بر آن نبوده که نسبت به همه پلیدی‌ها، حرام‌ها و گناه‌ها، عقوبتی را وضع نماید؛ بلکه جرائمی که در دایره فرد و مال، یا عرض و یا عقیده او محدود و محصور نباشد، مشمول این اراده است. حتی در مورد ارتداد، چنان چه شخصی آن را اظهار ننماید و در کمون ذهن خویش قرار دهد، عقوبت دنیوی و حدی وجود ندارد؛ اما زمانی که آن را اظهار می‌کند که خود، نوعی اعلان مقابله با دین و متدینین و تخریب عقائد آنان است، مسأله حد مطرح می‌شود.

مؤلفه دوم: توجه به این نکته حائز اهمیت است که بر طبق قانون دُرء - «وادرثوا الحدود عن المسلمین ما استحلهم»^۱ یا مطابق نقل شیخ صدوق رحمته الله - «قال رسول الله صلی الله علیه و آله ادرثوا الحدود بالشبهات»^۲ - این اسلام بر آن است که تا اندازه ممکن استحقاق حد در مورد افراد منتفی باشد؛ و هیچ‌گاه این دین اصراری بر اثبات جرم و به دنبال آن، اقامه حدود مترتب بر آن ندارد. همان‌طور که در موارد اثبات جرم، هیچ‌گاه آن را به وسیله طریقی آسان و ساده نپذیرفته است تا جایی که در برخی از صورت‌ها، اقامه چهار شاهد عادل مرد را لازم دانسته است.

مؤلفه سوم: این مؤلفه در مواردی است که به‌عنوان عفو در اختیار حاکم شرع و قاضی جامع الشرائط قرار داده شده است. مؤلفه چهارم آن است که براساس برخی روایات، در صورت جهل به حرمت و حکم، استحقاق حد منتفی است؛ برای مثال، در صحیح‌ه حلبی از

۱. سنن الکبری (بیهقی)، ج ۸، ص ۲۳۸، ح ۱، باب ما جاء فی درء الحدود بالشبهات.

۲. من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۷۴، ح ۵۱۴۷.

امام صادق علیه السلام نقل شده است: «لو أن رجلاً دخل في الإسلام و أقر به ثم شرب الخمر و زنى و أكل الربا و لم يتبين له شيء من الحلال و الحرام لم أقم عليه الحدّ إذا كان جاهلاً إلا أن تقوم عليه البينة أنه قرء السورة التي فيها الزنا و الخمر و أكل الربا و إذا جهل ذلك أعلمته و أخبرته فإن ركب بعد ذلك جلدته و أقت عليه الحدّ»^۱. و نیز در ضابطه کلی و عمومی «أَيُّ رَجُلٍ رَكِبَ أَمْرًا بِجَهَالَةٍ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ»^۲ که هم شامل شبهات حکمی است و هم در شبهات موضوعیه جریان دارد، هم جاهل قاصر را شامل است و هم جاهل مقصر را، به این جهت توجه شده است. البته این نکته روشن است که لازم نیست مجرم، علم به وجود حدّ و مقدار آن داشته باشد؛ بلکه فقط باید بداند این عمل حرام است. در این صورت، استحقاق حدّ دارد؛ هرچند نداند که حدّ شرعی و عقوبت در چنین حرامی وجود دارد.

براساس این چهار مؤلفه و خصوصیت، روشن می‌شود که استحقاق حدّ و مجازات امری است که به اساسی محقق نمی‌شود؛ بلکه بعد از شرایط و اموری تحقق آن ممکن است؛ و به عبارت دیگر، دین اسلام، تصمیم شارع مقدّس بر تکثیر حدود و اجرا و شیوع آن در جامعه نبوده، و به مقدار ضرورت و به کمترین مقدار لازم توجه شده است.^۳

در نوشتار پیش رو، خوانندگان عزیز این مبحث را که تقریر حقیر از دروس خارج فقه استاد معظّم آیه‌الله آقای حاج شیخ هادی نجفی دامتله بوده و براساس متن کتاب «شرایع الإسلام» محقق حلّی قدس سره است و از تاریخ ۱۳۹۹/۰۳/۲۱ تا ۱۴۰۲/۰۲/۲۷ در طی یکصد و دو جلسه درسی که یک روز در هفته و در حوزه علمیه صدر بازار اصفهان صانها الله عن الحدّان ایراد شده

۱. من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۵۵، ح ۵۰۸۸.

۲. وسائل الشیعة، ج ۱۲، ص ۴۸۹، ح ۳، باب ۴۵، ابواب تروک الإحرام.

۳. اثنین کیفیری اسلام، ص ۹.

پیگیری می‌نمایند. صوت این دروس بر روی وبگاه استاد عزیز و محترم به آدرس Alnajafi.ir بارگزاری شده، لذا در صورت تعارض یا ابهام در این نوشتار، صوت استاد محترم ملاک می‌باشد. امید است که این کوشش مورد رضایت و خشنودی مولایمان حضرت ولی عصر علیه السلام و استفاده علماء و فضلاء و فرهیختگان قرار گیرد.

چنانچه بر این نوشتار ثوابی مترتب گردد، آن را به محضر سرور کائنات پیامبر خدا حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم و رئیس مذهب تشیع، امام بحق ناطق حضرت جعفر بن محمد الصادق علیه السلام تقدیم می‌کنم.

مصطفی ال‌هدادی دستجردی

عید غدیر ۱۴۴۵

www.ketab.ir